

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 2. maja 1866. ~

Gospodarske stvari.

Nova trava — izvrstna živinska klaja.

V severni Ameriki imajo travo, ktera, enkrat vsejana, veliko let čvrsto raste in se dá 4krat, pa tudi 5krat kositi; posebno presna (frišna) tekne molznim kravam, ki po nji več in dobrega mleka dadó. Prvikrat se kosi pred sv. Jurjem ali saj o sv. Jurji. Tudi senó te trave je ravno tako tečno kakor okusno. Imenuje se pa ta trava ameriška rapúlja (Bromus Schraderi, Schraders Futtertrespe). Iz Amerike prineseno so jo na Francozkem prvič skusili, lani tudi na Laškem, letos sta jo na Kranjskem gosp. vitez Guttmansthal na Dolenskem, in gospod Trpinec,*) predsednik kmetijske družbe, na svojem gradu na Fužinah, prvikrat sejala.

Na vsacem polji, kjer pšenica dobro obrodi, se tudi ta trava dobro sponaša, tudi v pusti zemlji, vendar ne sme presuha biti. Mehkužna ni in tudi mraza se ne boji. Seje se spomladi konec meseca sušca ali prve dni malega travna. Seme je ovsu podobno. Sejati se mora prav redko, ker trava požene iz veliko korenin in je zeló košata. Zmiraj proti nastavlja klasje. Orati se ji mora zato globoko. Čez 12 do 15 dni kalí seme; trava raste tako hitro, da čez 2 meseca po setvi se že prvikrat more kositi. Ker se tako obilo zaraste in na vse strani širi, zatara tudi ves plevél in čisti njivo. Kako dolgo strpi, se še prav ne vé, ker jo na Francozkem še le 4 leta imajo. Kjer so jo pred 4 leti vsejali, pa je še tako močna, kakor je bila prvo leto.

Po vsem tem tedaj je ameriška rapúlja vredna, da jo zaplodimo po slovenskih deželah, katerim naj živinoreja vedno bodi prva skrb. Se vé, da bojo še le skušnje domače učile, ali je ta rapúlja res tudi tolike hvale vredna, kakor ji gré glas po Francozkem in Laškem.

Pridelovanje sladkorne pese

po skušnjah.

(Konec.)

Kako se naj zemlja obdeluje in rahlja?

Najbolje se zemlja obdela, če jo z lopato prevrneš ali z matiko prekoplješ in sicer v jeseni. Dobro je tako prekopano polje čez zimo pustiti ležati, in da se nič ne povleče z brano, ker potem zemlja po zimi zmrzne in se tudi okrepča, ker skušnje učé, da sneg in dež imata v sebi veliko rodovitnih delov, katerih se zemlja v takem stanu more polastiti.

*) Gosp. Trpinec so obljubili, da bojo pridelanega semena za poskušnjo drugim gospodarjem ob svojem času radi dali.

Vred.

Spomladi, kedar se zemlja osuši, se še le z brano ali z razrušnikom (ekštirpatorjem) zemlja zrahljá in poravná. Polje, ktero se v spomladi še le more obdelovati, mora, kedar je enkrat dobro prekopano, potem kar se dá, z brano, razrušnikom ali z grabljami porahljati in poravnati.

Potem se z valom, kakor je na Kranjskem pri prosu navadno, dobro povalí.

Če spomladi solnce že zelo pripeka ali gorka sapa (jug) zemljo zelo osuši, je treba takrat saditi, kedar se sme upati, da bo seme kalilo.

Zemljine (njive), ktere so bile že dvakrat dobro prekopane, se morajo potem v času z drevesom obdelati; drevo mora najmanj 10 palcev (colov) globoko orati.

Ako ni mogoče dobiti delavcev za prekopanje ali so stroški preveliki, je treba v jeseni ali spomladi 10 palcev globoko preorati. Najbolje se pa to zgodi z dvema drevesoma, tako, da drugo drevo še enkrat globokeje zemljo zrahljá, kakor prvo. Morajo se pa, kar je mogoče, ozke brazde delati (rezati), in če se v jeseni orje, se njiva ne sme povleči.

Isto polje se še enkrat spomladi preorje in sicer počez, potem z brano povleče in z valom povalí.

Če se pa spomladi orje, je treba potem precej dobro povleči in povaliti.

Dobro obdelovanje in čiščenje njiv ima za kalenje semena in za prihodnja dela veliko važnost. Kdor misli s slabim obdelovanjem si kaj prihraniti, se zeló moti, ker ima pozneje dvakrat več stroškov.

Zrnje se sadi 15 palcev eno od družega. Za zaznamovanje, kam ima zrno priti, se rabi orodje, ktero je velikim grabljam podobno, samo da so zobje 15 palcev eden od družega. S tem orodjem se najpred naredijo črte podolgama njive in potem počez. Kjer se črte križajo, tam se zrno sadi.

Kako naj se sadi?

Rabi se pri sajenji zrna (semena) navadna žlica, s ktero se z desno roko naredí po zaznamovanem majhina jamica, v ktero se z levo roko štiri do pet zrn vloži in potem z desno roko zrnje z zemljo zakrije.

Nekteri kmetovavci tudi rabijo klinec pri sajenji, kar pa ni dobro, ker se pesa potem težko puli.

Ljudje, kteri sadijo, morajo zeló paziti, da ne pozabijo na nobenem zaznamovanem kraju zrna vložiti, in potem ga pokriti z zemljo, do pol drugega palca debelo.

Zeló veliko je ravno na setvi ležeče, ker seme pri slabem sajenji počasi kali ali celó ne kali. Dostikrat zastanejo rastline, ker se je slabo sadilo, pol meseca ali cel mesec v rasti.

Sovražniki semena in rastline.

Nektera leta pokončavajo sladko zrnje neki črvi, kteri so enaki črvom, ki so tudi v moki.